

LINGUISTIC INTERFERENCES: DOMESTICATION OF A LANGUAGE

Ana Maria Pătrașcu (Tomaziu-Pătrașcu), PhD Student, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: At Bari, Italy, there is a place called "Piazza Umberto" and that is the place where immigrants, from the most different nations around the world meet. Those foreigners, coming from everywhere are grouped according the linguistic criterion. In this case, the conductor fact, the dynamic is the spoken language, bearing sociological, cultural and emotional hall-marks. In the sociological and emotional-cultural construction of the "immigrant" individual, two linguistic-cultural models are to be found. The two models which, at the beginning, are in a complete disharmony, born from the battle they both fight at the same time, for supremacy. This battle is, in fact, the labour sustained by the individual along his or her sufferance, on the entire socio-cultural and emotional pathway. We are not speaking, then, of the supremacy of one language in the detriment of another, but we are speaking of a truce established between the two, of a harmony which settles only during the stage when the adult manages to conciliate them, naming the world around, according the context that influences him/her. More than conciliating two linguistic contexts, apparently existing in a contradiction, the individual undergoes an alteration, a transfer which linguistically enriches him/her. Of course, there are subjects that cannot pass beyond the transfer labour, those misfits who remain lost at the confluence between the two cultural models, even to the disintegration of his/her own identity. Surely, for all these it is not the fault of the Romanian language, contaminated and maimed as it is, without the possibility to defend itself. The return to an adulterated Romanian language, pure and perfect in its entire frame, it will not be possible as long as the individual confronts himself/herself with a personal experience, dictated by the contexts in which he lives and evolves by.

Keywords: *linguistic interferences, language domestication, individual, models, contexts.*

Perspectiva interculturală deschide noi forme de manifestare a diversității și diferențelor, precum și o nouă atitudine relațională între profesori, elevi și părinți. Educația interculturală presupune cultivarea unor noi atitudini de respect, toleranță și deschidere față de diversitate. Această atitudine se bazează pe o permanentă comunicare cu alții și printr-o optimă percepție a propriilor norme culturale. De asemenea, educația interculturală trebuie să aibă ca obiectiv întărirea legăturilor dintre școală și comunitatea civilă, cât și o comunicare dintre acestea două și autoritățile locale. În ciuda multitudinii de conceptualizări ale educației interculturale, există câteva idealuri comune care circumscriu această bază de înțelegere. Toate aceste idealuri vorbesc despre noțiunea de „transformare”: transformare a școlilor, transformare a comunității/societății și, nu în ultimul rând, transformare a individului.

Fiecare copil vine la școală purtând cu sine o identitate etnică, socială și culturală, de care este conștient sau nu, însă care îl va situa într-o anumită confruntare cu noul context cultural, de care se simte, evident, străin.

Primul pas către apropierea copilului față de lumea nouă constă în familiarizarea sa cu noul ambient, „domesticirea” (așa cum o face Micul Prinț cu floarea și apoi cu vulpea)¹, cu elementele care compun acest spațiu străin, armonizarea lumii interioare cu o altă lume,

¹ Antoine de Saint-Exupéry, *Il Piccolo Principe* (Titlul original: *Le Petit Prince*), text tradus în italiană de Nini Bompiani Bregoli, Editura Tascabili Bompiani, 2010.

necunoscută până atunci. Cum o va face? Dând nume tuturor acestor elemente care re-fac spațiul, în acord cu noul context. („*Acesta este un câțel. Iar aceasta este o pisică. Aceasta este o bunică etc.*”) Trecerea nu trebuie să fie bruscă și nici abruptă și prin urmare violentă, ci trebuie să fie firească, naturală și într-un acord armonios cu lumea lingvistică și culturală a copilului. Acesta încă simte o necesitate aproape primară de a se „înfige cu picioarele în pământ” (evident în pământul natal), de a se situa în zona protecție, sigură, a limbii materne. Plimbarea către zone neexplorate până atunci este lungă, cu opriri dese, cu pauze de refacere, alternate cu nevoi de întoarcere, cu ezitări, cu perioade de logoree într-o limbă „corcită”, urmată, câteodată de lungi tăceri. Contactul cu spațiul nou lingvistic poate apărea la început, pentru un copil/elev o barieră de netrecut, pentru că nu va reuși să descifreze o realitate înscrisă în alte simboluri, străine codului său lingvistic. Copilul traversează lumea „ținut de mână”, îndrumat pe făgașuri noi, prin labirinturi întortocheate, contorsionându-și identitatea lingvistică, inima și gândirea conform unei alte realități. Revelatoare, în acest sens, devine metafora „Miculului Prinț”² prin naturalețea lui ingenuă și spontană de a cunoaște, fără oboseală, alcatuirea lumii. Ajuns pe pământ, Micul Prinț caută oameni, însă nu găsește nici unul. Întâlnește un șarpe, o floare, apoi o vulpe și se împrietenește cu ele. Copilul reușește să vorbească doar cu aceștia pentru că limba în care comunică este una afectivă, legată de suflet, de iubire, este o lume nouă, care se lasă „îmblânzită” și nu este circumscrisă unor legi lingvistice și culturale rigide pe care le stabilesc oamenii. Iată deci și alegerea desenului ca substitut al realității. „*Bine, dar ... ce cauți aici ? Iar el rosti atunci din nou încetșor, cerându-mi parcă un lucru din cale-afară de însemnat: - Te rog ... desenează-mi o oaie !*”³ Vulpea, cu care se împrietenește, îi povestește multe lucruri despre oameni și află, din poveștile ei, că „oamenii pot fi singuri chiar și în mulțime”.⁴ Prin analogie, desenul, ca substitut al realității, rămâne același, dar obiectul reprezentat de acesta poate fi numit diferit în funcție de „planeta” din care provine. Astfel, „cutia dreptunghiulară cu trei găuri” pe care i-o desenează naratorul micului prinț devine, în plan metaforic, „*carcasa*” (semnificant) pentru „*oița*” (semnificat). „*De data aceasta rabdarea mea a luat sfârșit, eram grabit să-mi repar motorul. Făcui și pe cel de-al patrulea desen. Îi explicai: «Aceasta este doar o cutie. Oița pe care o voiai se află aici, înăuntru»*”⁵

Aurelia Iurilli⁶, profesor și scriitor în limba italiană și spaniolă, a surprins în mod absolut uluitor, în cartea sa „*Della lingua ammalatrice*”⁷ acest proces de „dominare” a noii limbi a țării de adopție. Plecând de la ideea scriitoarei, cea legată de fenomenul de „dominare” a limbii într-un context nou cultural și lingvistic, eu m-aș întoarce puțin pe axa timpului pentru a reflecta asupra termenului de „domesticire”; de „îmblânzire” a noii limbi. Ideea revelatoare mi-a insuflat-o chiar Micul Prinț, în discursul său cu vulpea:

„ - *Vino să te joci cu mine, îi propuse micul prinț, sunt atât de trist...*

² *Ibidem.*

³ *Idem* p. 12.

⁴ *Idem*, p. 93.

⁵ *Idem*, p. 14.

⁶ Aurelia Rosa Iurilli s-a născut la Ruvo, în regiunea Puglia a Italiei, în anul 1941. A emigrat în Argentina cu mama și cu frații săi mai mici în 1952, pentru a locui împreună cu tatăl său. Studiază la Buenos Aires pentru a deveni profesor. Predă un timp în școlile din Argentina și apoi se întoarce în Italia în 1984 pentru a se dedica studiului literaturii, preferând să trateze, în scrierile sale, autori argentinieni.

⁷ Aurelia Rosa Iurilli, *Della lingua ammalatrice. Scrittrici argentine nate in Italia*, Edizioni Giuseppe Laterza, Bari, 2005.

- *Nu pot să mă joc cu tine, spuse vulpea, nu sunt domesticită.*
 - *Ah, iartă-mă, făcu micul prinț atunci. Dar, după un moment de reflecție, adăugă:*
 - *Ce înseamnă «domesticită» ?*
 - *Tu nu ești de prin aceste părți. Ce cauți?*
- [...]
- *Caut prieteni. Ce înseamnă «domesticire»?*
 - *Este un lucru de mult uitat. Înseamnă să creezi relații.*”⁸

Scriitoarea de origine italiană, emigrată pentru mulți ani în Argentina, aduce în discuție confruntarea dintre două realități culturale și lingvistice diferite: realitatea culturală a lumii argentine (țara de adopție), pe de o parte, și realitatea culturală a lumii italiene, pe de altă parte. Cele două contexte lingvistice se situează față în față, fiecare reprezentând o altă lume: lumea exterioară, asociată țării de adopție și lumea interioră, a propriei identități, a familiei, a patriei.

Raportând acest fenomen intercultural la cel româno – italian (al românilor emigrați în Italia), procesul este același, se schimbă doar protagoniștii. Așa cum bine a observat Aurelia Iurilli, emigrantul trebuie să „domine”⁹ noua limbă a țării în care se află pentru a-și putea găsi de lucru și, deci, pentru a supraviețui, dar mai întâi va trebui să și-o apropie, să o cunoască și s-o domesticească, atât cât se poate. Iată de ce „la nuova lingua è identificata con il mondo esterno”¹⁰, pentru că în „nucleul familial”¹¹ este suficientă limba română, variind în termeni regionali de o neîndoieală identitate națională. Avem două limbi, aflându-se față în față, în deplin acord sau dezacord cu contextul cultural dat, două limbi care se separă, nu fără un preambul dureros, două modele culturale diferite, două modele de viață care se confruntă.

Situația lingvistică este diferită în funcție de categoria de vârstă: copiii mici, copiii mai mari, adolescenți și adulți. Pentru copiii mici ajunși în Italia (care încă nu vorbesc, sau abia articulează câteva cuvinte), problema limbii nu ar trebui să existe deoarece „timpul le va șterge aproape orice amintire”¹². Ei vor adopta cu ușurință atât limba nouă a țării de adopție, cât și noul model cultural, și aceasta pentru că nu vor fi siliți de a se uita înapoi. Pentru ei nu există înapoi, există doar înainte. Și chiar de va exista înapoi, istoria pentru aceștia începe de la gradul zero pe axa timpului.

Pentru copiii mai mari (începând cu cei care au frecventat primele clase primare), această ruptură de spațiul lingvistic matern nu este doar o reșezare pe un alt calapod cultural, o posibilitate de adaptare artificială, ci este o confruntare dramatică, deoarece toată lumea intimă pe care și-o construiseră până atunci și în care se refugiază în momentele de disconfort sau de teamă, dispare într-o clipă, spațiul de securitate se înstrăinează, rămânând în urmă, lăsând în locul lui un vid rece și neprimitor. Copilul, cutezător din fire, înarmat cu semințele curiozității și ale inconștienței, încearcă să recompună noul spațiu, merge înainte, deși mișcările îi sunt stângace, compune din puzzle o nouă lume care încorporează fără doar și poate două realități culturale. Exprimarea îi va fi greoaie, la început, anevoioasă și șchioapă

⁸ Antoine de Saint-Exupéry, *op. cit.*, pp. 91 - 92.

⁹ Aurelia Rosa Iurilli, *op. cit.*, p. 16.

¹⁰ *Ibidem.*

¹¹ *Ibidem.*

¹² *Ibidem.*

de cele mai multe ori, discursul său fiind o ansamblare a două contexte lingvistice diferite. El va italianiza cuvinte românești și le va româniza pe cele italienești.

Andrei, un elev aflat în clasa a 5-a primară, recent emigrat în Italia, va sta pentru câteva săptămâni într-o muțenie absolută. Timid și retras, din fire, emotiv până la lacrimi, cu mâinile transpirate și reci, el doar privește de undeva de prin spate, cu capul pitit între umeri, cu ochii mari și curioși, această nouă lume pe care o descoperă în fiecare zi și care i se pare tot mai necunoscută. Doar în scurtele pauze, se ridică de la locul lui și încearcă să intre în jocul celorlalți băieți. Nu știe cum să o facă și începe să se ia la trântă, așa cum făcea la școala din satul lui și în care avea o grămadă de prieteni, toți asemeni lui. Trânțește la pământ vreo doi, pe o fetiță o trage de codiță și toată lumea începe să o strige pe învățătoare care îi spune ceva băiatului. Acesta nu înțelege cuvintele, dar își dă seama, după ton, că toți sunt supărați pe el pentru că, se pare, a făcut ceva nelalocul lui. „Nu știe să vorbească. Nu știe să se joace.” trag concluzia toți cei din clasă, în cele din urmă. Așa că, de atunci, Andrei va sta mai departe singurel, cu același cap îndesat bine între umeri, uitându-se cu ochii curioși la spectacolul din fața lui, ars de dorința de a interveni cu câte o trântă sănătoasă de la el din sat, „ca să-i învețe minte”, cum mi-a mărturisit chiar el. Așa, va trebui doar să aștepte și mai ales să învețe să vorbească în italiană. „*Limba ta n-o înțelegem*” i-au strigat băieții, „*este urâtă, așa: bla,bla,bla*” și s-au pus cu toții să râdă...

Și din nou îmi vine în minte discursul dintre vulpe și micul prinț:

„*«Per favore...addomesticami», disse (la volpe). «Volentieri», rispose il piccolo principe, «ma non ho tanto tempo. Ho da scoprire degli amici, e da conoscere molte cose». «Non si conoscono le cose che le cose che si addomesticano», disse la volpe.(...) «Se tu vuoi un amico addomesticami!» «Che bisogna fare?» domando il piccolo principe. «Bisogna essere molto pazienti», rispose la volpe.»¹³*

Andrei a înțeles că „*limba sa*” nu este valabilă în noul context și că va trebui să folosească o alta nouă. Dar cum? Băiatul a început să denumească acțiunile cu prepoziția „de” (în limba română, verbul la supin) care arată proveniența și utilitatea referentului. Exemple: „*De mâncat*”, „*de alergat*”, „*de scris*” etc. Copilul folosește prepoziția „de” a supinului în limba română, adăugându-i încă o prepoziție (prepoziția *a*) a modului infinitiv. Prin urmare, el vrea să exprime un enunț redus la o acțiune, elementul fundamental într-o construcție logică. Această acțiune este exprimată prin verbul la infinitiv + o prepoziție care are rolul de a sugera utilitatea acțiunii. În limba devenită hibridă, româno-italiană, sună cam așa: „*Voglio de-a mangiare*”, „*voglio de-a giocare*”, „*voglio de-a andare al bagno*” („*Vreau de-a mânca, vreau de-a juca, vreau de-a merge la baie*”).

Limba italiană devine pentru copil un labirint lingvistic din care nu mai poate scăpa. Cuvintele curg unele după altele cu inflexiuni ciudate și accente străine, discursul este rapid și cadențat, aproape ca o muzică și în anumite locuri seamănă atât de bine cu limba română. Copilul se află într-o confuzie totală, la confluența dintre două limbi, una cunoscută (cea care este pentru ceilalți un fel de „bla,bla” fără înțeles) și una necunoscută, pe care va trebui să și-o însușească pentru a putea să se joace cu ceilalți. Ce va face? Va inventa în propria limbă. Pe tiparul propriei limbi, va adăuga câte o „terminație”, câte ceva care ar putea să fie, de fapt, limba italiană. Iată un exemplu de exprimare, în scris, în limba „italiană”: „*Cuando eramo*

¹³Antoine de Saint-Exupéry, *op. cit.*, pp.93-94.

piccolo io assieme al mio amico giuocamo dea nascondealea". (Quando ero piccolo, io insieme al mio amico, giocavamo nascondino. – Când eram mic, eu, împreună cu prietenul meu, ne jucam de-a v-ați ascunselea.)

Pentru adolescent, situația va fi și mai dramatică. Scriitoarea Aurelia Iurilli descrie foarte realist și în același timp destul de poetic, această situație a adolescentului între hotarele lingvistice și culturale ale celor două țări, determinarea acestuia de a alege victoria înfrângerii, de a lupta cu toată puterea și voința pe care i-o dictează virilitatea vârstei în fața unei confruntări menite să-l transforme. Aceștia reprezintă o nouă generație destinată să se adapteze unei anumite situații pe care părinții au ales-o în locul lor. Însușirea celei de-a doua limbi nu este legată neapărat de renunțarea la limba de origine, din contră, pierderea limbii materne, așa cum afirmă anumiți psiho-pedagogi, ar putea să cauzeze efecte neașteptate, precum: crize de identitate, scăderea stimei de sine, necomunicativitate și instabilitate caracterială.

„Adultul, în momentele sale de mare suferință, umilințe și temeri, se refugiază în modele culturale și tradiționale din orașul său mic de provincie pe care le poartă imprimate în sine însuși. Adolescentul, pagină albă, pentru că îi lipsesc referințele, se simte divizat și de aceea vinovat, prins între modelul cultural tradițional, propus de către părinții săi, și modelul cultural al țării gazdă. [...] Adolescentul trebuie să coasă și să potrivească aceste dualități. Cum? Simplu : învățând limba, sau mai degrabă cele două limbi. Limba este rugăciune, limba este verb creator și ziditor, este ... Am să las restul la sensibilitatea cititorului.”¹⁴

Plecând de la opinia Aureliei Iurilli, conform căreia adolescentul va fi nevoit „să coasă” două modele culturale și lingvistice diferite, mi-aș permite să merg puțin mai departe și să mă întreb dacă toți adolescenții sunt buni la „cusut” sau știu „să coasă”, pentru că s-ar putea, și mai mult ca sigur e posibil, ca unii să nu știe sau să nu aibă răbdare. Unii poate vor învăța „sa coasă”, alții „vor cârpi” și cei mai mulți dintre ei probabil că „vor lipi”, cu siguranță ceva vor face, însă înainte de asta, vor sta într-o muțenie aproape absolută pentru destul de mult timp și din care vor ieși doar după ce își vor fi clarificat o idee oricât de vagă asupra identității proprii. Și dacă vor învăța să vorbească ca Ei, vor vorbi ca Ei și dialogul ar putea continua...

Oriunde am privi pe axa vârstelor, problematica este aceeași: confruntarea dintre două modele culturale diferite și suferința individuală. Adultului nu-i sunt străine toate acestea. El încearcă să recompună spațiul asemeni celui lăsat în urmă, încearcă să găsească similitudini între aceste noi elemente și cele cunoscute lui. Astfel, o străduță din Italia începe să semene cu una din satul său. În lumea nouă a Italiei, indivizii beau dimineața doar o cafea și mănâncă un corn. Mitică, un personaj al satului românesc din nord, bea o bere și un coniac, așa cum o făcea la el acasă la barul privatizat din colț. El se numește de acum Domenico și vorbește în italiană cu profund accent moldovenesc, iar cuvintele ce ies sunt un soi ciudat de italiană moldovenească. Mitică știe multe proverbe și zicale românești („Al dracului Mitică!”) pe care le convertește în italiană și le spune la timpul nepotrivit și în locul nepotrivit. Proverbele „traduse à la Mitică” se nimeresc ca nuca-n perete și seamănă mai mult a ghicitoare decât a proverb, pentru că îi pun pe ceilalți să ghicească ce voia el să spună. Mitică spune, de exemplu, „*Ognuno la casa luia*” (*Ognuno a casa sua - Fiecare la casa sa/lu*”), doar că „*luia*”

¹⁴ Aurelia Rosa Iurilli, *op. cit.*, p. 17.

nu există nici în cer, nici în pământ. Foarte probabil, el folosește „*luia*” (formă populară de exprimare orală, incorectă din punct de vedere gramatical) în loc de „*lui*”, pronume personal, aici folosit ca posesiv (pe lângă substantivul „casă”), în loc de „*sa*”. Există și în italiană forma „*lui*”, dar este aceea de pronume personal, persoana a treia, numărul singular, genul masculin. (Exemplu: „*Lui è un ragazzo molto intelligente.*”) Dar Mitică nu este singur. Mai există și alți „mitici” sau „mitice”. De cele mai multe ori, cuvintele sunt inventate de către utilizatorii de limbă italiană și care și-au însușit această limbă într-un mod haotic și lacunar, o limbă învățată „din auzite” de la italieni sau „moștenită” de la cei mai vechi conaționali pe acest pământ. Se ivesc cuvinte noi, născute prin asemănare lingvistică și prin asociere de sens cu limba maternă. Astfel, „*il fidanzato*” (logodnicul/prietenul) va deveni pentru ei „*il finanțato*” (asociere de sens - cel care finanțează), „*casino*” (scandal) va deveni „*cazinou*” (loc special dedicat jocurilor de noroc). Iată, deci, și rezultatul: „*Când am fost la farmacie, doamna aceea mi-a dat bani falși. Atunci eu i-am zis: «Signora, questa soldi sono falsa.» Atunci ea mi-a facut un cazinou de nu m-am văzut.*”

Cuvinte în italiană care cer o dublă consonanță (*dottore*) se vor plia celor românești, devenind („*doctore*”).

Lăsând deoparte aceste mici inconveniențe lingvistice, născute din nevoia pur firească de adaptare și comunicare în noul context cultural, se poate vorbi de nașterea unor numeroase forme hibride, interlinguale, cel mai adesea adoptarea unor termeni italienești în limba română a emigranților. Nu este un fapt conștient, propus sau intenționat, ci, mai degrabă, un rezultat firesc al uzului limbii în comunicarea cotidiană a emigranților români. Acest fenomen se întâmplă cât se poate de natural prin contactul individului cu lumea exterioară lui. Ce se întâmplă? Individul merge la cumpărături într-un supermarket. Pentru a putea cumpăra produsele pe care le dorește, este nevoie să le caute printre numeroase rafturi. Cum va reuși să le indentifice? Doar citindu-le numele de pe etichete. Numai că numele nu vor coincide cu cele prin care ei denumeau produsele. Acestea vor avea alte nume: „*zucchero, farina, pane, formaggio, patate*” etc. (zahăr, făina, pâine, brânză, cartofi, etc). Și va merge la cumpărături mereu, la fiecare două sau trei zile, în fiecare săptămână, într-o lună nu știi de câte ori... Atât de des va merge și de atâtea ori va citi pe etichete, că până la urmă cuvintele acestea vor intra în lexicul lui uzual, în mintea și sufletul său, asimilându-le și așezându-le laolaltă cu celelalte cunoscute. Atunci nu va mai spune: „*Mă duc să cumpăr cartofi*”, ci „*Mă duc să cumpăr patate*”, pentru că el știe că acolo unde va trebui să caute, *cartofii* se numesc *patate*. Individul nu face, prin urmare, traduceri, el doar asimilează cuvinte din noul context cultural și o face dintr-o nevoie absolut firească de supraviețuire! La fel se întâmplă și cu alte cuvinte: *pullman* în loc de *autobuz*, *richiesta* în loc de *cerere*, *prenotat*, în loc de *rezervat* („Mi-a spus să fac o *richiesta*”); emigranții nu au timp de traduceri, el doar numește obiectele în acord cu lumea în care trăiește. La Bari există un loc care se numește „Piazza Umberto” și unde se întâlnesc imigranți proveniți din cele mai diferite națiuni de pe fața pământului. Acești străini, veniți de peste tot, sunt grupați, în primul rând, după criteriul lingvistic. În acest caz, faptul conductor, dinamica, este limba vorbită, purtătoare de amprente sociologice, culturale și afective. În construcția afectiv-sociologică și culturală a individului „imigrant” se regăsesc două modele lingvistice culturale. Sunt două modele care se află, la început, într-o dizarmonie totală, născută din lupta pe care o duc amândouă, în același timp, pentru supremație. Această luptă este, în fapt, travaliul pe care îl duce individul, de-a lungul suferinței sale, pe întreg parcursul

socio- cultural și afectiv. Nu vorbim, apoi, de supremația unei limbi în detrimentul alteia, dar vorbim despre o pace între aceste două, de o armonie care se stabilește doar în faza în care adultul reușește să le împace, numind lumea din jurul său conform contextului care îl influențează. Mai mult decât a face pace între două contexte lingvistice, aflate aparent în contradicție, individul suferă o modificare, o transformare care îl îmbogățește lingvistic. Desigur că sunt și subiecți care nu reușesc să depășească travaliul transformării, acei inadaptați care rămân rătăciți la confluența dintre cele două modele culturale chiar pâna la dezintegrarea propriei identități.

Desigur că de toate acestea nu este vinovată „săraca limbă română”, contaminată și „schilodită” fără putința de a se putea apăra. Întoarcerea către o limbă curat românească, pură și perfectă în toată alcătuirea ei, nu va fi posibilă atâta timp cât individul se confruntă cu o experiență personală, dictată de contextele în care trăiește și se dezvoltă ca personalitate.

Micul Prinț va înțelege că are o responsabilitate față de floarea „naivă și încrezătoare”, dar „vulnerabilă” pe care a lăsat-o acasă. Realizează că acea floare este unică, deoarece are nevoie de el și el de ea. „Știi... floarea mea... mă simt responsabil! Este atât de vulnerabilă, atât de ingenuă. Are doar patru spini, atât de puțin, pentru a se apăra de lume...”¹⁵

Limba este cea care te limitează și te eliberează în funcție de context. El este cel care decide când și unde limba poate deveni „protagonistă”. Individul trăiește o transformare a propriei identități, o renaștere, o recreare a eului, așa cum o cere noul context lingvistic, care nu se limitează la un dicționar de cuvinte într-o limbă dată, ci îmbracă toate particularitățile culturale de care ține acest nou context. Atunci se petrece mimetismul, metamorfoza individului conform acestei lumi și acesta se întâmplă dintr-o nevoie absolut firească de adaptare, și mai ales de supraviețuire. Însușirea acestui mimetism nu-l scutește pe individ de suferință, din contra, toate aceste faceri și pre-faceri se succed pe parcursul unei suferințe puternice, al unor agonii, renunțări și reveniri, al unor lungi căutări pe axa identității.

Cu toate acestea, am putea să ne întoarcem către valorile importante ale societății culturale românești, către valorile moștenite de la părinți și pe care noi, la rândul nostru, va trebui să le transmitem copiilor noștri. Fără ele, am fi doar niște deștrădăcinați, în căutarea unui pământ fertil în care să ne înfîngem rădăcinile, pentru a putea supraviețui și deveni mai puternici.

„Devii răspunzător de-a pururi pentru ceea ce ai împlânzit.” (îi spuse înțeleapta vulpe). „Tu ești răspunzător de floarea ta.”¹⁶

Bibliografie:

- Anghelescu, Mircea, *Cămașa lui Nessus*, Editura Cartea Românească, București, 2000.
 Codrescu, Andrei, *Dispariția lui Afară*, Editura Univers, București, 1995.
 Iurilli, Aurelia Rosa, *Della lingua ammalatrice. Scrittrici argentine nate in Italia*, Edizioni Giuseppe Laterza, Bari, 2005.

¹⁵ *Ibidem*, p. 118.

¹⁶ *Ibidem*, p. 98.

Saint-Exupéry, Antoine, *Il Piccolo Principe*, Editura Tascabili Bompiani, 2010.

Zoderer, Joseph, *L'italiana*, Edizione Tascabili Bompiani, Milano, 2007.

*** *Dicționarul explicativ al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Ediția a II-a, Editura Univers Enciclopedic, Bucuresti, 1996.